

Ázerbájdžán

Ázerbájdžán za poslední období míří ven z krize, do které jej uvrhl pád cen ropy na světových trzích v letech 2015/2016. Mezinárodní měnový fond predikuje na rok 2019 růst HDP ve výši 3,6 %. Rostoucí ceny ropy roku 2018 ekonomice velmi svědčily, a tak fiskální rok skončil pro Baku přebytkem. To, spolu se stabilizací kurzu místní měny (1 AZN = 1,7 USD), umožnilo nejen podstatně snížit tlak na ázerbájdžánské valutové rezervy, ale hlavně prakticky plně kompenzovat ztráty z let minulých. Objem aktiv ve Státním ropném fondu za rok 2018 vzrostl o 8,33 % na 39 mld. USD, což představuje historické maximum. Pozitivních výsledků dosáhla i Centrální banka, jejíž valutové rezervy vzrostly o 7,69 % na 5,6 mld. USD. Další vývoj ekonomiky bude záviset především na dynamice cen ropy na světových trzích, zejména pokud dojde k výraznějším odchylkám od úrovně 60 USD/barel.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	-3,1	0,1	1,3	3,6	3,4	2,5
HDP/obyv. (USD)	3 896	4 141	4 587	4 779	4 889	5 968
Míra inflace (%)	12,6	13	3,5	3,3	3,0	3,0
Nezaměstnanost (%)	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,4	1,7	3,0	3,9	4,6	4,7
Populace (mil.)	9,7	9,8	9,9	10	10,1	10,3
Konkurenceschopnost	37/138	40/137	69/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie se zemí zatím nemá uzavřenou žádnou dohodu o volném obchodu a Ázerbájdžán není ani členem WTO.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti sestavovaném Světovým ekonomických fórem (WEF), je Ázerbájdžán na 69. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD představuje stupeň exportního rizika 5/7.

Vývoz ČR do Ázerbájdžánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7302	Materiál pro stavbu tratí železnič tramvaj	619 587	38,6	730 164	-15,1
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	153 188	9,5	158 710	-3,5
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	80 988	5,0	127 823	-36,6
8604	Vozidla pro údržbu tratí želez aj. kolejových	55 302	3,4	–	–
3401	Mýdlo ap. výrobky papír plst' aj. pokryté mýdlem	53 932	3,4	39 724	35,8
7215	Tyče pruty ostatní z železa oceli nelegované	48 252	3,0	71 368	-32,4
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	46 471	2,9	228 139	-79,6
7013	Sklo stolní domácké kuchyňské aj. zboží	35 568	2,2	36 855	-3,5
3305	Přípravky na vlasy	28 897	1,8	30 297	-4,6
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	25 510	1,6	23 280	9,6
Celkem TOP 10		1 147 695	71,4	1 446 360	-20,6
Celkem vývoz		1 607 117		2 050 367	-21,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Ázerbájdžánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2709	Oleje minerální a z nerostů živočišných surové	26 693 018	99,7	23 742 180	12,4
6305	Pytle pytlíky k balení zboží	37 676	0,14	40 108	-6,1
7112	Odpady a úlomky drahých kovů i plátovaných kovů	17 051	0,06	14 194	20,1
0802	Ovoce skořápkové ost. čerstvé sušené loupané	13 466	0,05	21 865	-38,4
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	3 627	0,01	–	–
2009	Šťávy ovocné zeleninové nezkvašené i slazené	2 774	0,01	4 505	-38,4
8413	Čerpadla i se zař. měřicím zdviže na kapaliny	1 474	0,01	1 145	28,7
2905	Acyklické alkoholy a jejich halogen-, sulfo-, nitro- nebo nitrosoderiv	1 256	0,00	–	–
8547	Izolační části pro el. stroje; elektroinstalační trubky	931	0,00	–	–
8406	Turbíny na páru vodní nebo jinou	443	0,00	–	–
Celkem TOP 10		26 771 716	99,991	23 823 997	12,4
Celkem dovoz		26 774 164		23 826 820	12,4

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

Obecně lze říci, že prodělaná krize přiměla ázerbájdžánský státní i soukromý sektor sledovat efektivitu vynakládaných prostředků. Cenové parametry tak začínají hrát výraznější roli, než tomu bylo v předkrizovém období, zároveň však stále platí, že ázerbájdžánští zákazníci upřednostňují evropskou kvalitu. Z hlediska českých exportérů se jako nejperspektivnější jeví orientace na projekty v nově deklarovaných prioritních oblastech ázerbájdžánského hospodářství. Těmito oblastmi je zemědělství a potravinářský průmysl, výroba léčiv, elektrotechnika, strojírenská výroba, spotřební průmysl a v neposlední řadě úsporné a environmentální technologie. Lze předpokládat, že úspěchu dosáhnou zejména ti dodavatelé, kteří dokážou nabídnout určitý stupeň lokalizace výroby či transferu technologií. U takových projektů je možné rovněž očekávat i větší odolnost vůči změnám ekonomické situace v zemi. Vhodnou příležitostí pro aplikaci takového postupu by se do budoucna mohla stát zvláštní ekonomická zóna, která vzniká okolo přístavu Alat asi 80 km jižně od Baku. Podle stávajících záměrů bude území ekonomické zóny vyjmuto z působnosti ázerbájdžánských zákonů a řízeno speciální legislativní úpravou. Ta by měla rezidentům zaručovat nulovou daňovou zátěž, celní úlevy atd. Vlastní kapitolu představuje otevření železničního koridoru Baku–Tbilisi–Kars, který Ázerbájdžán spojí přes Turecko s evropskou železniční sítí a současně výrazně usnadní logistiku při přepravě zboží v opačném směru přes Střední Asii dále do Číny. Koridor byl slavnostně otevřen 30. října 2017, ovšem plně stavebně dokončen by měl být až v první polovině roku 2019. Před českými firmami se tak otvírá možnost uplatnit v Ázerbájdžánu i širším regionu nové zboží, jehož doprava by dříve byla příliš nákladná. Tímto zbožím mohou být rozměrnější výrobky ze dřeva a kovů, stavební materiály či objemné strojírenské celky.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Postupně je modernizována městská a meziměstská autobusová doprava, s tím souvisí možnost dodávek autobusů, kde čeští exportéři mohou těžit ze zkušeností s realizací kontraktu na dodávku autobusů pro potřeby Evropských her 2015. Trh s osobními automobily zaznamenává poprvé od roku 2014 významnější růst, i když předkrizových let zatím zdaleka nedosahuje. Na obrátkách nabírá i výstavba nových silnic a dálnic, která zvyšuje poptávku po nákladních automobilech a specializovaných stavebních strojích.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

V souvislosti s výstavbou plynovodu TANAP a přípravnými pracemi na nalezišti ŠahDeniz II lze předpokládat zvýšenou poptávku po ocelových trubkách, komponentech kompresorových stanic a specializovaných stavebních strojích. V tomto kontextu hraje důležitou roli fakt, že ačkoli většina plynovodu TANAP povede na území Turecka, největším investorem celého projektu je ázerbájdžánský státní podnik SOCAR (58 % podíl). Možnosti uplatnění českých firem jsou samozřejmě mnohem širší, nicméně je nutno brát na vědomí neekonomické faktory, které vstupují do rozhodování o investicích v tomto sektoru.

► Elektrotechnika

Ministerstvo spojů a informačních technologií plánuje v nejbližších pěti letech vyměnit stávající vysílací technologii (rádio a TV) a v rámci státního programu rozvoje dálniční sítě vzroste potřeba tzv. telematiky. Kromě toho příležitosti pro uplatnění systému klimatizace, svítidel apod. představují vládní programy lokalizace výroby i stavební sektor.

► Energetický průmysl

Ázerbájdžán usilovně modernizuje a rozšiřuje svoji elektrickou přenosovou soustavu, což je spojeno s výstavbou nových linií vysokého a velmi vysokého napětí, transformátorových stanic a také elektráren. V nejbližší době bude Ázerbájdžán rovněž nucen řešit otázku spolehlivého zabezpečení dodávek elektrické energie pro izolované osídlení v horských oblastech. Současně lze předpokládat, že náběh produkce naleziště ŠahDeniz II na očekávanou úroveň 16 mld. m³ ročně bude postupný a zejména v prvních letech může dojít k problémům s dodávkami kontrahovaných objemů zákazníkům. Z tohoto důvodu Ázerbájdžán plánuje do roku 2020 výrazně posílit své kapacity v oblasti alternativních zdrojů energie a tím uvolnit doplňkové objemy zemního plynu pro export. Zvažovány jsou různé varianty, mezi jinými i projekt větrné farmy o výkonu 200 MW mezi ostrovy Pirallahi a Čilov v Kaspickém moři, který by svými parametry mohl zaujmout i některé z českých investorů. Další sférou, kde by české podnikatelské subjekty mohly v Ázerbájdžánu najít uplatnění, jsou technologie ke zvyšování efektivity využití energií, a to jak v průmyslových provozech, veřejných objektech, tak i v domácnostech.

► Chemický průmysl

Evidujeme projekty na dodávky investičních celků v chemickém průmyslu v návaznosti na stavbu velkého petrochemického komplexu nedaleko hlavního města, na rekonstrukci stávajících chemiček ve městě Sumgait a rozšíření ropného terminálu Sangachal. Plánovaná investice až 6 mld. USD. SOCAR se obvykle poptává firmy, které se již v minulosti podílely na výstavbě těchto kapacit. České firmy mezi nimi v minulosti byly.

► Kovořádkářský průmysl

Poptávány jsou zejména prvky pro stavbu produktovou, železničních tratí a komponenty ocelových konstrukcí, jako jsou výrobní haly a sklady.

► Obranný průmysl

Ázerbájdžán opakovaně deklaruje zájem o akvizice vojenského materiálu, ať již kompletních zbraňových systémů či náhradních dílů. Páteří pozemních sil i letectva je v současnosti technika ruské provenience, resp. původní sovětské systémy, modernizované ruskými či ukrajinskými specialisty. Ovšem ze strany ázerbájdžánských nejvyšších míst je možné sledovat snahu o větší diverzifikaci dodavatelského portfolia.

► Stavební průmysl

Vládní program diverzifikace ekonomiky motivuje růst stavebního sektoru, což představuje příležitost i pro české exportéry. Vyrůstají nové výrobní prostory, skladové plochy, ale i hotely a obchodní centra.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Poptáváno je zejména zařízení pro malé hydroelektrárny (podpora v rámci vládního programu 20/20). Podle ministra životního prostředí Ázerbájdžánu začíná být kladen vysoký důraz na čištění vod – čistírny odpadních vod a chemické úpravy vody, počínaje malými (od cca 1 000 ekv. obyvatel) po velké (až 50 tis. ekv. obyvatel) a čištění kontaminovaných půd. České firmy byly vyzvány, aby připravily technologická řešení, pokud budou shledána zajímavými a předběžné ceny konkurenceschopné, je v této oblasti možnost velmi širokého uplatnění.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Tento obor se v současné době stal jedním z prioritních na základě vládní strategie o snížení závislosti hospodářství na prodeji energetických surovin a rovněž z důvodu zvýšené poptávky po zemědělských produktech a potravinách na ruském trhu, která souvisí se zákazem dovozu tohoto zboží z USA a zemí EU. Ázerbájdžánu se poměrně daří tuto příležitost využívat, v porovnání s rokem předchozím zaznamenalo zemědělství v roce 2016 růst ve výši 3 %, ovšem k plnému využití nabízejícího se potenciálu bude nejprve nutné celý agrární sektor modernizovat. Zájem je o společné výrobní podniky, zemědělskou techniku, technologie zpracování zemědělské produkce i zařízení (přepřepování živočišného odpadu na granulované hnojivo, příp. výstavba malých bioplynových stanic). Svůj potenciál mají rovněž dodávky malých pivovarů a souvisejícího vybavení.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Prakticky veškeré zdravotnické vybavení a léky Ázerbájdžán dováží ze zahraničí. Tato skutečnost, v kombinaci s devalvací místní měny měla za následek skokové zvýšení cen medikamentů o cca 30 % doprovázené zavedením regulovaných cen, což ve svém důsledku vedlo k odchodu některých nadnárodních farmaceutických koncernů z ázerbájdžánského trhu. Kromě toho byla zahájena výstavba farmaceutického komplexu, pro který bude v budoucnu rovněž nutné najít odpovídající výrobní program. Současná situace na jednu stranu představuje příležitost pro české výrobce k tomu, aby se mohly v Ázerbájdžánu etablovat, na druhou stranu je třeba zohlednit specifika působení na silně regulovaném místním trhu.

Kromě léčiv v Ázerbájdžánu existuje značný potenciál pro realizaci zdravotnického vybavení. Na státní úrovni probíhá program modernizace zdravotnických zařízení, na kterém čeští dodavatelé již v minulosti úspěšně spolupracovali. Zájem je nejen o dodávky samotného vybavení, ale rovněž o související programy zvyšování kvalifikace zdravotnického personálu. Podceňována by neměla být ani možnost rozvoje zdravotní turistiky.

► Železniční a kolejová doprava

Výstavba železničního koridoru Baku–Tbilisi–Kars je již téměř u konce, nicméně Ázerbájdžán již začíná s projektem další železniční dopravní cesty spojující tentokrát Rusko s Íránem. S výstavbou nových a modernizací starých železničních tratí úzce souvisí i potřeba nových lokomotiv, vagónů, traťového zabezpečení; zde ovšem čeští výrobci mohou narážet na konkurenci již etablovaných firem z Francie a USA. Kromě železničních tratí probíhá výstavba 3. trasy metra v Baku a připravuje se výstavba dalších dvou linek.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8431 - Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8479 - Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené
	HS 8702 - Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8704 - Motorová vozidla pro přepravu nákladu
Důlní těžební a ropný průmysl	HS 7304 - Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7306 - Ost. trouby, trubky a duté profily ze železa nebo oceli
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
Elektrotechnika	HS 8471 - Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8517 - Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8528 - Monitory, projektoři, bez TV, přijímače televizní
	HS 8536 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 9405 - Svítidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů
Energetický průmysl	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
	HS 9026 - Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje
Chemický průmysl	HS 8421 - Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7213 - Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7308 - Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 7318 - Šrouby a vruty, svorníky nýty, aj. ze železa, oceli
	HS 9403 - Ost. nábytek a jeho části a součásti
Plasty a gumárenský průmysl	HS 3917 - Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 3920 - Ost. desky, listy, fólie aj. z plastů, nelehčené a nevyztužené ap. ani jinak nekomb.
	HS 3926 - Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914
Stavební průmysl	HS 4412 - Překližky, dýhované desky a podobné vrstvené dřevo
	HS 4418 - Výrobky stavebního truhlářství a tesařství, ap. dřeva
	HS 8415 - Stroje a přístroje klimatizační
	HS 9406 - Montované stavby

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. generátorů, soustrojí ap.
	CPA 39.00 – Sanační a jiné služby související s nakládáním s odpady
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3002 – Antiséra, ost. krevní složky a imunologické výrobky, očkovací látky, ap. výrobky
	HS 3004 – Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1107 – Slad, též pražený
	HS 8417 – Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 8418 – Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8419 – Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 8422 – Myčky; stroje k čištění, plnění, ap. lahví, plechovek, aj.
	HS 8433 – Žací nebo mláticí stroje, sekačky na trávu ap.
Železniční a kolejová doprava	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 7302 – Konstruktivní materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8604 – Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu

Exportní financování

EGAP v Ázerbájdžánu v minulých deseti letech pojistil 26 případů v hodnotě 56,5 miliardy korun. Největší zájem měli klienti pojišťovny o pojištění vývozního odběratelského úvěru. S podporou pojištění EGAP firmy nejčastěji realizovaly velké infrastrukturní projekty – rekonstrukce silnic a železnic včetně materiálového zabezpečení (kolejnice, nákladní vozy Tatra, zabezpečovací zařízení) a souvisejících služeb. Dále se vyváželo strojní zařízení pro speciální průmyslová odvětví a autobusy. Zásadní pro pojištění větších zakázek je poskytnutí státní záruky. Menší krátkodobé zakázky lze realizovat se systémově důležitými místními bankami.